

Beslutningsforslag nr. B 2. Fremsat den 11. oktober 2007 af Jørgen Arbo-Bæhr (EL), Line Barfod (EL), Jens Borking (EL), Per Clausen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om minimumsrettigheder for elever i folkeskolen

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte et lovforslag, der sikrer eleverne i den danske folkeskole en række basale minimumsrettigheder. Rettighederne skal sikre eleverne et minimum af fysiske, pædagogiske og økonomiske rammer for skolegangen.

For at sikre en fælles folkeskole skal eleverne som minimum have følgende rettigheder, uanset hvor i landet de går i skole:

1. Eleverne har ret til, at der maksimalt er 22 elever i klassen.
2. Eleverne har ret til, at der til de yngste klassetrin (børnehaveklasse til og med 3. klassetrin) afsættes ressourcer svarende til minimum 10 timer ugentligt pr. klassetrin til tolærerordninger, deletimer og holddannelse, og at der på de øvrige klassetrin skal være ressourcer, der svarer til mindst en times tolærerordning, deletimer samt holddannelse om dagen i klassen.
3. Eleverne har ret til at modtage undervisning i et antal timer svarende til det vejledende minimumstimal, så det kan garanteres, at alle elever modtager den fornødne undervisning.
4. En elev har ret til to årlige skole-hjem-samtaler, to årlige forældremøder og et årligt skole-hjem-arrangement med lærerdeltagelse (skovtur, teater, fest el.lign.).
5. Eleverne har ret til, at der som et gennemsnitligt minimumskrav afsættes 80 ugentlige lektioner til specialundervisningsopgaver til børn med læsevanskeligheder og adfærdsproblemer. Det skal være en pligt for skolen, at disse timer bliver anvendt til formålet (80 timer om ugen er et minimumskrav for en gennemsnitsskole med to spor og 20 elever pr. klasse).
6. Eleverne har krav på at blive undervist af veluddannede og opkvalificerede lærere. Derfor skal der afsættes minimum 50 timer pr. lærer om året til efter- og videreuddannelse.
7. Eleverne har ret til et hjemkelaselokale på mindst 60 m², og der skal være plads til læse- og studiehjørner.
8. Eleverne har ret til it-arbejdspladser i de enkelte klasserum. Der skal være værkstedsområder i forbindelse med hjemlokaleafsnit, og der skal være en kantine til eleverne.
9. Eleverne har ret til, at deres undervisning mødes med tidssvarende materialer. Eleverne har ret til, at der afsættes mindst 2.500 kr. pr. elev pr. år til undervisningsmidler, at skolen har et særskilt it-budget, at der er et budget til lejrskoler, og at der i øvrigt er et budget til kontakten med det omgivende samfund.
10. Eleverne har ret til, at der på den enkelte skole oprettes et pædagogisk servicecenter. I dette pædagogiske servicecenter skal eleverne kunne møde de traditionelle undervisningsmidler, audiovisuelle materialer, undervisningsmidler i elektronisk form og interaktive medier. Servicecenteret skal være åbent i hele undervisningstiden med kvalificeret bemanning. Der skal være et minimumsbudget på 300 kr. pr. elev pr. år, og 10-15 it-arbejdspladser, hvor der er mulighed for video- og lydredigering.

Bemærkninger til forslaget

Færre elever i klasserne

Klassekvotienten i folkeskolen har ikke været højere de seneste 25 år. 25 pct. af alle børn går i dag i en klasse med mellem 23 og 28 elever med forstyrrelser, umuliggørelse af undervisningsdifferentiering og lavt fagligt udbytte af undervisningen som følge, jf. »Klassekvotienten er steget de sidste 25 år«, Danmarks Lærforening 2004 på baggrund af tal fra Undervisningsministeriet.

Forslagsstillerne finder det vigtigt, at folkeskolen fremstår som attraktiv, når forældre skal vælge skole til deres børn. Derfor skal klassekvotienterne i folkeskolen sættes ned, så der gennemsnitligt kommer færre elever i klasserne. Behovet tydeliggøres af forskellene på klassekvotienterne i folkeskoler og frie grundskoler, hvor der er gennemsnitligt er færre elever i klasserne i de frie grundskoler, hvilket kan være en kraftigt medvirkende faktor til, at flere og flere fravælger folkeskolen og i stedet vælger en privatskole.

Kvalitet kræver ressourcer

Regeringen har den 24. januar 2006 indgået en aftale med Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti om ændring af folkeskoleloven. Aftalen indebærer bl.a. ændret formålsparagraf for folkeskolen og sikring af kvalitet gennem test og elevplaner. Men kvaliteten sikres netop ikke gennem den indgåede aftale. Kvaliteten i folkeskolen sikres ved at der skaffes gode vilkår for folkeskolen; der skal afsættes flere ressourcer, hvis folkeskolen skal blive bedre.

I 2003 kom der nye faglige trinmål, nye faglige krav generelt og individuelle undervisningsplaner for det enkelte barn. I 2006 kom der flere bureaukratiske krav til folkeskolerne om bl.a. test og elevplaner. Disse tiltag betyder øgede krav til folkeskolen og dens parter: elever, lærere og forældre, og kravene kan komme til at gå ud over kerneaktiviteten, som er undervisningen af børnene.

Det ville i den sammenhæng være i tråd med statsministerens konsekvensfilosofi, hvis rammerne og ressourcerne til folkeskolen var af en sådan karakter, at det var muligt for skolerne at forsøge at leve op til de øgede krav, der stilles til dem.

Behovet for minimumsrettigheder for folkeskoleeleverne skal ses i sammenhæng med de generelle nedskæringer på folkeskoleområdet. Der spares på folkeskolen i mange kommuner. Kommunerne er underlagt skattestop og vækstrammer, så elevtallets stigning ikke modsvares af en tilsvarende stigning i ressourcerne.

I KL's budgetredegørelse for 2006 fremgår det, at udgiften pr. elev er faldet med godt 800 kr. fra regnskabet for 2002 til oprindeligt budget 2006. Siden det oprindelige budget i 2006 blev budgetterne genåbnet med krav fra Finansministeriet om yderligere besparelser på 1,4 mia. kr. En del af denne ekstrabesparelse har ramt skoleområdet, så hvis der var tal for denne ekstrabesparelse, ville faldet givetvis kunne opgøres som noget større end de nævnte 800 kr. pr. elev.

En undersøgelse fra 2007 viser, at 57 pct. af kommunerne lægger op til nedlæggelse af lærerstillinger fra indeværende til næste skoleår, jf. »Undersøgelse af den aktuelle budgetsituation for skolebudgetterne for 2007« lavet af Danmarks Lærforening.

Ifølge KL's budgetredegørelse for 2006 giver 39 pct. af kommunerne i dag eleverne et timetal, der ligger under det vejledende.

Behov for efteruddannelse

Flere undersøgelser foretaget af Danmarks Lærforening viser, at der er et stort behov for midler til efteruddannelse af lærere. Nedenfor er problemets omfang eksemplificeret med forholdende i to kommuner (»Efteruddannelsesbehov for folkeskolelærere i to udvalgte kommuner«, Danmarks Lærforening, 2005):

Procentsatser for manglende linjefag og efteruddannelse

Rundspørge til skolerne i Brøndby og Trehøje	Brøndby	Trehøje
Andel dansklærere uden linjefag i dansk	29 pct.	50 pct.
- og uden efteruddannelse i dansk	9 pct.	15 pct.
Andel natur/teknik-lærere uden linjefag i n/t	81 pct.	79 pct.
- og uden efteruddannelse/andet relevant linjefag	23 pct.	33 pct.
Andel fysik/kemi-lærere uden linjefag i f/k	41 pct.	42 pct.
- og uden efteruddannelse i fysik/kemi	12 pct.	8 pct.
Rundspørgen er gennemført i dagene 25.-27. januar 2005		

En tidligere undersøgelse (gennemført af Danmarks Lærerforening, maj 2004) viser også, at en stor del af de lærere, der ikke har linjefag i det, de underviser i, heller ikke har modtaget efteruddannelse af betydning i fagene. 44 pct. af de lærere, der underviser i læsning uden at have linjefag i dansk, har modtaget slet ingen eller mindre end 16 timers efteruddannelse i området. For natur/teknik gælder det for 80 pct. af lærerne uden linjefag. For fysik gælder det for 44 pct. af lærerne uden linjefag.

En undersøgelse i 2004 foretaget af Danmarks Lærerforening viste, at under halvdelen af lærerne i fagene dansk og natur/teknik har fagene som linjefag fra seminariet – og efteruddannelse prioriteres åbenlyst ikke højt. 97 pct. af de medvirkende lærere mener, at (mere) efteruddannelse i læseundervisning ville forbedre deres forudsætninger (»Vilkårene for undervisningen ikke optimale«, Danmarks Lærerforening, 2004). Undersøgelserne viser konkret, at der er stærkt behov for efteruddannelse af lærerkorpset. Dette er vigtigt for at højne niveauet i folkeskolen. Problemet

i dag er, at der ikke er midler til denne efteruddannelse, hvilket dette beslutningsforslag skal råde bod på.

På trods af, at kravene til undervisningen og målene med undervisningen er præcis de samme, er rammerne for undervisningen meget forskellige fra kommune til kommune.

Økonomiske minimumsrettigheder og faglige frihedsrettigheder

Decentraliseringen af folkeskolen betyder i dag, at folketingsflertallet på den ene side pålægger bestemte krav og målsætninger og på den anden side ikke medvirker til at sikre, at disse kan gennemføres – nærmest tværtimod. Dermed øges forskellene mellem folkeskolerne i landet. Folkeskolen er en fælles folkeskole, og eleverne skal ikke stilles så vidt forskelligt, som det sker i øjeblikket. Forslagsstillerne anser folkeskolen for en fælles folkeskole, hvor der skal være fælles minimumsrammer for eleverne. Forslagsstillerne går ind for, at man decentraliserer ved at give lærerne metodefriheden tilbage i klasseværelserne og fjerner bureaukratiske foranstaltninger som elevplaner m.m.

Skriftlig fremsættelse

Jørgen Arbo-Bæhr (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om minimumsrettigheder for elever i folkeskolen.

(Beslutningsforslag nr. B 2).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.